



sectie
Netbeheerders

Aan DTe

Van ir.drs. J.J. Damsté

Onderwerp Pleitnotitie
Hoorzitting Ontwerpbesluit Regionale Netbeheerders Gas

1. Algemene opmerkingen

Graag maak ik namens de Gezamenlijke Netbeheerders gebruik van de door u gegeven mogelijkheid om opmerkingen te maken over het ontwerpbesluit.

Ik stel het zeer op prijs dat dit hier kan.

Positief is dat er zeer veel werk in is gestoken: dat is goed te zien.

Een negatieve opmerking betreft het tijdpad. Zoals bekend moeten de netbeheerders vóór 1 oktober aanstaande hun tarieven bij u inleveren.

Tot 28 augustus kunnen schriftelijke zienswijzen over het ontwerpbesluit bij u worden neergelegd. Er moet wel een zeer bijzondere inspanning worden

gepleegd door u om alle reacties serieus te kunnen verwerken en vervolgens door de netbeheerders om na uw definitieve besluit tarieven te berekenen.

Dat daar zo weinig tijd voor is, past niet bij het belang van een goede afwikkeling van deze bij wet voorgeschreven procedure.

Een tweede punt van zorg over de kwaliteit van uw aanpak is het feit dat al in een persbericht van u cijfers over x-factoren werden genoemd terwijl u nog commentaar van alle marktpartijen op de methode vraagt. Ook hierdoor rijst de vraag hoe serieus u tegen deze wettelijke inspraakmogelijkheid aankijkt.

2. Gestandaardiseerde activa waarde (GAW).

Uit de formules blijkt dat de waarde van de activa (GAW) jaarlijks wordt verlaagd met afschrijvingen en verhoogd met nieuwe investeringen. In deze beschrijving en formules ontbreekt de jaarlijkse aanpassing voor inflatie (cpi).

Tegelijkertijd wordt bij de bepaling van de vermogensvergoeding nog steeds gekozen voor vaststelling van een reële WACC, een reële rente m.a.w.



Het niet meenemen van de inflatie zou dan betekenen dat over een nominale investering slechts het reële (norm)rendement behaald kan worden. Evident is dat voor een dergelijke vermogensvergoeding geen financiers zijn te vinden. De consequentie van de aangegeven werkwijze zou zijn dat netbeheerders onder de kostprijs moeten gaan werken. Dit staat haaks op de eisen die te stellen zijn aan een goede reguleringsmethodiek.

Dit is strijdig met de in randnummer 25 gegeven toelichting van de Minister, waar uitgegaan wordt van een redelijk rendement. Ook past het niet bij de interpretatie van de Raad in randnummer 32 dat het rendement niet hoger mag zijn dan redelijk. Dat sluit weliswaar niet uit dat het rendement minder dan redelijk kan zijn maar dat behoeft dan een expliciete motivering. En een motivering ontbreekt geheel.

De door de NMA gewijzigde berekening van de GAW en afschrijvingen is (theoretisch) onjuist met als gevolg dat de productiviteitsmeting wordt overschat en dat het niveau van het kostenbegin- en eindpunt wordt onderschat. De netbeheerders pleiten ervoor om de door NMa voorgestane wijziging met betrekking tot de cpi-correctie terug te draaien, dat wil zeggen de methodiek die door de NMa in de voorgaande reguleringsperioden bij gas en elektriciteit is gehanteerd, voort te zetten.

3. Graaddagen

Op zichzelf is er wat voor te zeggen om bij de bepaling van gastarieven rekening te houden met de graaddagen. De toegestane omzet wordt immers naar verwachting gerealiseerd met de verwachte afzetcijfers. Daarbij passen twee kanttekeningen: ten eerste geldt dat de graaddagen methode zoals toegepast door DTe gebaseerd is op afzetcijfers uit de periode 1971 – 2000. De verandering van ons klimaat is echter nu zo duidelijk waarneembaar dat de meest aannemelijke afzet in het volgende jaar zeker niet meer gelijk is aan het gemiddelde uit de periode 1971-2000. De graaddagenmethode leidt tot een systematische overschatting van de afzet en daardoor tot systematisch te lage tarieven.

Een tweede punt is dat binnen een reguleringsperiode er gemakkelijk een situatie kan ontstaan dat er minder gasafzet plaatsvindt dan de normale verwachting. Dit betekent een ongewenst risico voor de netbeheerder dat tot uitdrukking moet komen in de WACC.

Ten derde beoogt de methodiek om de kosten en omzet in evenwicht te brengen/houden. Dat pleit ervoor om de productiviteitsverandering en de



berekening van het startpunt te baseren op daadwerkelijk gefactureerde volumes in plaats van virtuele volumes.

Mede op grond van voorgaande punten pleiten de netbeheerders er voor om de in het ontwerpbesluit opgenomen graaddagen correcties te schrappen.

4. Dubbeltelling efficiency

In het methodebesluit is niet ingegaan op een eerder geconstateerde en aan DTe gemelde dubbeltelling bij de vaststelling van de efficiency. Immers in de toegestane CPI komt de gemiddelde efficiency tot uitdrukking. In de frontier shift zou slechts gekeken moeten worden naar de extra door de sector bereikte of nog te bereiken efficiency t.o.v. het gemiddelde van de industrie en diensten dat is neergeslagen in de CPI.

Voor een realistische inschatting van de frontier shift is het van belang met deze onwenselijke dubbeltelling van efficiencyverbetering rekening te houden door ervoor te corrigeren.

De gezamenlijke netbeheerders vinden dan ook dat de NMa dit moet doen.

5. Sectortarieven

De sectortarieven worden berekend nadat de werkelijk gehanteerde tarieven zijn gecorrigeerd voor nacalculatie en ORV. De correctie vindt plaats op alle tariefelementen. Is het niet juist om de correctie toe te passen op uitsluitende de transportafhankelijke elementen en niet op het vastrecht, i.c. het transportonafhankelijke tarief. Daarvoor is immers het niveau sectorbreed uniform vastgesteld en het wordt derhalve ook niet door ORV beïnvloed.

6. Vermogenskostenvergoeding

6.1 Tot slot wil ik een aantal punten onder uw aandacht brengen over de berekening van de vermogenskostenvergoeding. Onze schriftelijke zienswijze zal hierop uitgebreider ingaan.

Referentieperiode risicovrije rente

6.2 DTe stelt dat een referentieperiode van 2 tot 5 jaar het meest representatief is voor het vaststellen van de risicovrije rente voor de komende reguleringsperiode. Hierbij willen wij twee opmerkingen maken:



- 6.3 Ten eerste is de referentieperiode naar onze mening niet representatief gezien de historisch lage rente gedurende de referentieperiode en de recente ontwikkelingen op de kapitaalmarkt.
- 6.4 Het tweede betreft de methode waarop de risicovrije rente wordt afgeleid. De juiste manier en tevens de meest toegepaste manier van vaststelling van de risicovrije rente is door gebruik te maken van het effectieve rendement dat tot stand komt in de kapitaalmarkt op het moment van vaststelling van de rendementskostenvergoeding. Toepassing van het effectieve rendement komt overeen met de wens van de DTe dat de WACC "forward looking" zou moeten zijn.

Bèta:

- 6.5 DTe bepaalt de bèta op dagbasis en weekbasis. Financieringsexperts zijn van mening dat een beta moet worden bepaald op basis van een lagere frequentie om te abstraheren van effecten zoals illiquiditeit, bid-ask spread effecten, autocorrelatie en white noise (regressie vervuilende elementen).
- 6.6 DTe corrigeert voor illiquiditeit door niet liquide fondsen te elimineren uit de dataset. Is vastgesteld dat in de vergelijkingsgroep welke is gehanteerd voor de bepaling van de beta voor de derde reguleringsperiode gas geen autocorrelatie optreedt? Dit dient voor iedere dataset opnieuw te worden bepaald maar het ontwerpbesluit geeft daarover geen uitsluitel. Onze vraag is of het onderzoek uit juni 2006 ook betrekking heeft op de dataset waarop de huidige beta bepaling is gebaseerd.

Inflatie

- 6.7 DTe stelt vast dat de relevante risicovrije rente voor de derde reguleringsperiode gas 0,2% lager is dan de risicovrije rente welke minder dan een jaar geleden is bepaald voor de derde reguleringsperiode elektriciteit. Tegelijkertijd stelt DTe vast dat de verwachte inflatie voor de komende reguleringsperiode gas 0,25% hoger is in vergelijking tot de inflatie welke een jaar geleden is vastgesteld voor de derde reguleringsperiode elektriciteit. Feitelijk betekent dit een daling van de reële rente van 0,45%. In diezelfde periode is echter de rente op staatsobligaties gestegen terwijl de inflatie op een relatief laag niveau blijft. Dit blijft tegenstrijdig.



WACC voor regionale netbeheerders gas en elektriciteit

- 6.8 De DTe is van mening dat voor de derde reguleringsperiode een hogere WACC voor regionale netbeheerders gas niet meer nodig is omdat het risico van elektriciteit- en gasnetwerken gelijk is.
- 6.9 In vergelijking met elektriciteit is gas is meer gevoelig voor volumeschommelingen. Hoewel mogelijk het capaciteitstarief voor kleinverbruikers wordt ingevoerd, is nu nog altijd een deel van de rekening van kleinverbruikers gebaseerd op volume. Uit een vergelijking van de veranderingen in omzetcijfers van gas en elektriciteit blijkt die grotere gevoeligheid. Het risico is bij gas daardoor dus werkelijk hoger dan bij stroom. Tegenover dit hogere risico staan hogere vermogenskosten.
- 6.10 In tegenstelling tot regionale netwerkbeheerders elektriciteit ondervinden regionale netwerkbeheerders gas concurrentie vanuit warmtenetten en stadsverwarming. Verwacht wordt dat deze concurrentie heviger gaat worden door de toenemende bewustwording van de CO₂-problematiek en daarmee samenhangende milieuverplichtingen. Het afzetrisico voor regionale netwerkbeheerders gas is daarmee ook hoger en zal naar verwachting dus nog meer gaan toenemen. Een hogere WACC regionale netwerkbeheerders gas is daarom dus gerechtvaardigd.
- 6.11 Verder zijn wij van mening dat de in randnummer 72 geciteerde stelling van de Erasmus Universiteit dat "het onwaarschijnlijk is dat elektriciteit- en gasactiviteiten apart van elkaar worden gefinancierd, zodat ook uit praktisch oogpunt het vaststellen van een aparte WACC voor regionale netbeheerders gas en elektriciteit niet voor de hand ligt" theoretisch onjuist is. De financieringsliteratuur stelt dat iedere activiteit eigen risico's kent en derhalve een eigen WACC dient te hebben.
- 6.12 Daarnaast zijn er ook "monogasbedrijven" waarvoor gelijktijdige financiering van elektriciteit en gas in het geheel niet mogelijk is. De in randnummer 72 geciteerde stelling kan dus per definitie niet opgaan, ook vanuit praktisch oogpunt niet.



Specifieke risico's

- 6.13 Het Capital Asset Pricing Model (CAPM) gaat uit van bepaalde veronderstellingen die in werkelijkheid niet opgaan. Derhalve dient er rekening te worden gehouden met de specifieke risico's die hieruit voortvloeien. CAPM gaat voor de onderhavige situatie mogelijk niet op omdat
- (a) aandeelhouders kunnen niet diversifiëren,
 - (b) bedrijven mogelijk hun optimale schaalgrootte niet kunnen behalen en
 - (c) specifieke risico's voortvloeien uit de regulering zelf.
- 6.14 Aandeelhouders van energiebedrijven kunnen niet diversifiëren omdat de wet Fido dit verbiedt. Daarnaast is het van rechtswege verplicht dat de netwerken in handen blijven van overheden, feitelijk altijd instanties die niet de mogelijkheid hebben om, zoals het CAPM veronderstelt, een gediversifieerde portefeuille aan te houden. Omdat de wet deze situatie creëert, dienen de regionale overheden, die door de wet verplicht worden om aandeelhouder te zijn van distributiebedrijven, hiervoor gecompenseerd te worden.
- 6.15 De historie en de verwachte toekomstige handelswijze van de toezichthouder brengt additioneel risico met zich mee. Hierbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan frequente wijzigingen in de systematiek van reguleren. In een relatief beperkte tijdsperiode zijn bijvoorbeeld de volgende wijzigingen doorgevoerd in de reguleringsmethodiek:
- a) voorgenomen significante wijziging van de WACC, kort nadat de WACC voor elektriciteit is aangepast;
 - b) overgang naar de bepaling van de eindpunt tarieven op basis van sectorkosten i.p.v. op basis van een verwachte en vereiste productiviteitsverandering alleen;
 - c) voorgenomen opheffing van het verschil tussen rendementskostenvergoeding voor elektriciteit en gas
- Deze ingrijpende veranderingen duiden niet op een stabiele regulering.



Algemeen

6.16 De WACC bepaling is gevoelig voor het moment van vaststelling. Uit het ontwerpmethodebesluit blijkt niet op welke periode de gebruikte data voor de verschillende variabelen, zoals de beta, precies betrekking heeft. De transparantie zou op dat punt verbeterd kunnen worden.